

องค์ความรู้ที่ได้จากการจัดการความรู้ คณะศิลปศาสตร์ ปีการศึกษา 2554

เรื่อง

เทคนิคในการหาหัวข้อวิจัย

แหล่งที่มาของหัวข้อปัญหา/งานวิจัย

นักวิจัยอาจได้หัวข้อปัญหา/งานวิจัยมาจากแหล่งต่างๆ เช่น

1. **ประสบการณ์ของผู้วิจัย** ได้แก่การเฝ้าสังเกตปรากฏการณ์ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องมีปรากฏการณ์บางอย่างชวนให้สงสัยต้องการคำตอบที่ชัดเจน หรือจากการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบเกิดปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานไม่บรรลุเป้าหมาย หรือขาดประสิทธิภาพ หรือต้องการพัฒนางานให้ดีขึ้น ต้องการสารสนเทศบางอย่างที่จะนำมาใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาหรือปรับปรุงงาน จำเป็นต้องค้นหาสารสนเทศเหล่านั้น ก็ทำให้เกิดเป็นปัญหาวิจัยได้

2. **ทฤษฎี** จากการศึกษาทฤษฎีต่างๆ อย่างลึกซึ้งผู้วิจัยอาจจะเห็นความไม่สอดคล้องกันภายในทฤษฎีระหว่างทฤษฎี หรือระหว่างทฤษฎีกับข้อเท็จจริง อยากจะตรวจสอบทฤษฎีนั้นให้กระจ่างชัด หรืออาจจะตรวจสอบว่าทฤษฎีนั้น ๆ จะทำนายปรากฏการณ์ได้สอดคล้องกับความเป็นจริงหรือไม่ ฉะนั้นการศึกษาทฤษฎีต่างๆ อย่างพิถีพิถันก็อาจทำให้เกิดปัญหาวิจัยได้

3. **ผลงานวิจัยที่ได้ผู้ทำไว้แล้ว** การศึกษาผลงานวิจัยที่คนอื่นทำไว้แล้วอย่างละเอียดถี่ถ้วน จะช่วยให้ผู้วิจัยได้มองเห็นว่าความรู้ที่เป็นผลการวิจัยเหล่านั้นมีความชัดเจนมากน้อยเพียงใด ยังมีประเด็นใดที่ยังคลุมเครือจะต้องศึกษาเพื่อทำความเข้าใจให้กระจ่าง หรือมีความขัดแย้งกันระหว่างงานวิจัยในเรื่องเดียวกันหรือไม่ การวิจัยที่ผ่านมายังมีจุดอ่อนข้อบกพร่องในเรื่องใดบ้างทำให้เกิดความสงสัยในข้อค้นพบเหล่านั้น หรือมีประเด็นใดบ้างที่ควรจะต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้ต่อไปเพื่อให้องค์ความรู้ในเรื่องนั้นมีความสมบูรณ์มากขึ้น ในรายงานการวิจัยเกือบทุกเรื่องผู้วิจัยมักจะมีส่วนเสนอแนะว่าควรจะต้องศึกษาวิจัยในเรื่องต่อไปในประเด็นใด ผู้ที่สนใจจะวิจัยในหัวข้อเรื่องคล้ายคลึงกันอาจจะได้แนวคิดไปกำหนดเป็นหัวข้อปัญหาวิจัยของตนเองได้ ซึ่งควรทำเรื่องหรือขอบเขตที่เป็นแนวเดียวกัน ไม่ควรทำการจัดกระจาย

4. **ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชา** ปกติผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ มักจะศึกษาติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการในศาสตร์สาขานั้นอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้จะมองเห็นภาพองค์ความรู้ของศาสตร์นั้นได้ค่อนข้างจะชัดเจน รู้ว่าจุดใดประเด็นใดที่นักวิชาการในศาสตร์นั้นได้หาความรู้ไว้แล้วอย่างชัดเจน ประเด็นใดที่ยังเป็นปัญหาเป็นช่องโหว่ที่จะต้องแสวงหาความรู้มาเติมให้เต็ม ประเด็นคำถามอย่างไรน่าสนใจมีคุณค่าควรแก่การหาคำตอบในศาสตร์นั้น ผู้มีประสบการณ์เหล่านี้จะให้คำแนะนำได้เป็นอย่างดี

5. **แหล่งทุนวิจัย** มักจะมีหน่วยงานบางหน่วยที่ต้องการผลการวิจัยในบางเรื่อง จึงเสนอเงินทุนเพื่อสนับสนุนการวิจัย แหล่งทุนประเภทนี้มักจะกำหนดแนวทาง หรือหัวข้อการวิจัยที่ต้องการ แล้วประกาศให้นักวิจัยที่สนใจที่จะศึกษาวิจัยในหัวข้อนั้นมารับทุนสนับสนุนการวิจัย ฉะนั้นการพิจารณาเลือกหัวข้อจากแหล่งทุนวิจัยประเภทนี้ก็เป็นอีกทางหนึ่งที่นักวิจัยจะได้หัวข้อวิจัยพร้อมทั้งได้รับเงินสนับสนุนการวิจัยด้วย

6. **หน่วยงานของผู้วิจัย** หน่วยงานบางหน่วยงานมีหน้าที่ที่จะต้องทำงานวิจัยมักจะมีแผนงานกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าในรอบระยะเวลาหนึ่งๆ จะทำวิจัยในหัวข้อใดบ้าง หรือหน่วยงานที่ไม่ได้มีหน้าที่ในการทำวิจัยโดยตรงก็อาจจะมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาวิจัยหาความรู้ในบางเรื่อง ผู้ที่ทำงานในหน่วยงานเหล่านี้ อาจได้รับมอบหมายให้ทำการวิจัยในหัวข้อที่ผู้บริหารหน่วยงานเหล่านั้นกำหนดให้ศึกษาก็ได้

7. **ข่าวในสื่อมวลชน** ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาและเหตุการณ์ต่าง ๆ ในปัจจุบัน เป็นเรื่องที่คนกำลังสนใจอยู่ ปัญหาและเหตุการณ์เหล่านั้นยังไม่มีคำตอบหรือไม่มีข้อยุติแน่นอน และถึงมีข้อมูลแต่ยังไม่ครอบคลุมหรือถูกต้อง ร้อยเปอร์เซ็นต์ตามหลักวิชาการ

เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาในการเลือกหัวข้อปัญหาวิจัย

การเลือกหัวข้อปัญหาวิจัยเป็นจุดเริ่มต้นของการวิจัยที่จะต้องพิจารณาให้รอบคอบ ผู้วิจัยจะต้องรู้จักเลือกหัวข้อปัญหาที่เหมาะสม หัวข้อปัญหาวิจัยที่ดีควรจะเป็นปัญหาที่

1. **มีความสำคัญ มีคุณค่า** หัวข้อปัญหาที่มีความสำคัญหรือมีคุณค่าต้องมีปัญหาที่จะให้ได้คำตอบหรือผลการวิจัยที่มีประโยชน์ทั้งในแง่ของการได้มาซึ่งความรู้ใหม่เป็นการเพิ่มพูนองค์ความรู้ให้กับศาสตร์นั้นๆ ให้สมบูรณ์ขึ้นและในแง่ของการได้มาซึ่งสารสนเทศที่จะช่วยตัดสินใจในการดำเนินงานในเรื่องต่างๆ

2. **เป็นปัญหาที่จะค้นหาคำตอบได้ด้วยวิธีการวิจัย** คือสามารถหาหลักฐานข้อมูลเชิงประจักษ์มาอ้างอิงในการตอบปัญหานั้นได้ ไม่ใช่ปัญหาเชิงค่านิยมหรือเชิงจริยธรรมเช่น ควรให้นักศึกษาสวมเครื่องแบบมาเรียนหรือไม่ ปัญหาลักษณะนี้อาจปรับให้เป็นปัญหาวิจัยได้ว่า นักศึกษาที่สวมเครื่องแบบมาเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักศึกษาที่ไม่สวมเครื่องแบบมาเรียนหรือไม่

3. **เป็นปัญหาที่น่าสนใจ** นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานในสาขานั้นๆ มีความสนใจใคร่ทราบคำตอบด้วยหรือเป็นประเด็นที่กำลังถกเถียงกันในหมู่นักวิชาการ ผู้ปฏิบัติงาน หรือ ผู้คนทั่วไปที่ต้องการคำตอบที่แน่ชัดมีหลักฐานมาสนับสนุนของสรุปอย่างชัดเจน

4. **เป็นปัญหาที่ไม่ซ้ำซ้อนกับปัญหาที่ผู้อื่นได้เคยวิจัยหาคำตอบไว้แล้ว** การพิจารณาว่าหัวข้อปัญหาวิจัยซ้ำซ้อนกันหรือไม่มักจะมีประเด็นที่ต้องพิจารณา 3 ประเด็นใหญ่ๆ คือ ก) คำถามวิจัยเป็นคำถามเดียวกันหรือไม่ ข) ประชากรที่ศึกษาเป็นกลุ่มเดียวกันหรือไม่ และ ค) วิธีการในการตอบคำถามใช้วิธีการเดียวกันหรือไม่ ถ้าคำตอบต่อคำถามเป็น "ใช่" ทั้ง 3 ประเด็นก็ถือว่าเป็นการวิจัยซ้ำซ้อนเพราะคำตอบที่ได้จะไม่อะไรแตกต่างกัน เนื่องจากการวิจัยเป็นกิจกรรมที่มุ่งแสวงหาความรู้ใหม่ นักวิจัยจึงหลีกเลี่ยงที่จะทำวิจัยในหัวข้อปัญหาที่ได้มีผู้ศึกษาไว้แล้ว

5. **ไม่ก่อให้เกิดอันตรายหรือภัยพิบัติต่อผู้วิจัยหรือผู้ให้ข้อมูล**

6. **เป็นปัญหาที่สามารถจะดำเนินการวิจัยให้สำเร็จลุล่วงไปได้ คือมีลักษณะดังนี้**

6.1 **ขอบเขตของปัญหาจะต้องไม่กว้างจนเกินไป** ปัญหาที่มีขอบเขตกว้างขวางอาจทำให้ต้องศึกษาตัวแปรหลายตัว ต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นจำนวนมาก ต้องใช้เวลาและงบประมาณในการศึกษาเป็นจำนวนมาก อาจทำให้การวิจัยนั้นมีปัญหาอุปสรรคตามมามากมาย

6.2 **เป็นปัญหาที่ผู้วิจัยมีพื้นความรู้มีความคุ้นเคยเป็นอย่างดี** การที่ผู้วิจัยมีความรู้มีความคุ้นเคยกับเรื่องที่ศึกษาจะทำให้มองเห็นแนวทางในการวิจัยได้ชัดเจน สามารถกำหนดประเด็นปัญหาได้ชาญฉลาด เลือกวิธีวิจัยได้อย่างเหมาะสม สามารถเข้าใจข้อมูลต่างๆ อย่างลึกซึ้งซึ่งทำให้การตีความข้อมูลเป็นไปอย่างถูกต้องน่าเชื่อถือ

6.3 มีหลักฐานข้อมูลเพียงพอที่จะตอบปัญหานั้นได้

6.4 มีเทคนิควิธี เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่จะนำมาใช้ศึกษาในเรื่องนั้นได้ เหมาะสมกับงบประมาณ ค่าใช้จ่ายที่ได้รับ การวิจัยเป็นกิจกรรมที่มีค่าใช้จ่ายสูงพอสมควร นักวิจัยจะต้องพิจารณาว่าหัวข้อเรื่องที่จะทำวิจัยนั้นจะต้องมีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง อยู่ในวงเงินงบประมาณที่จะได้รับหรือที่มีอยู่หรือไม่ ถ้าค่าใช้จ่ายมีมากกว่างบประมาณก็จะทำให้เป็นปัญหาต่อการทำวิจัย จนทำให้ไม่สามารถดำเนินการวิจัยให้สำเร็จลงได้

6.5 เหมาะสมกับเวลา ปัญหาวิจัยควรเป็นปัญหาที่นักวิจัยจะสามารถใช้เวลาที่มีอยู่มาศึกษาวิจัยได้ตามสมควร ถ้าผู้วิจัยมีเวลาที่จะอุทิศให้กับการวิจัยได้น้อยก็ไม่ควรเลือกปัญหาที่ต้องใช้เวลาในการศึกษานานหรือต้องทุ่มเวลาให้มาก เพราะอาจจะมีปัญหาเรื่องการจัดแบ่งเวลาของผู้วิจัย หรืออาจทำให้การวิจัยนั้นยืดเยื้อหรืออาจไม่สำเร็จได้

6.6 นักวิจัยมีความสนใจใคร่รู้คำตอบอย่างแท้จริง เพราะปัญหาที่นักวิจัยไม่ได้สนใจจะทำให้ขาดความกระตือรือร้นที่จะหาคำตอบ อาจทำให้การวิจัยดำเนินไปอย่างเชื่องช้า หรือถ้ามีปัญหาอุปสรรคก็จะเกิดความถ้อยถอยได้ง่าย อาจทำให้การวิจัยนั้นไม่สำเร็จได้

7. เป็นเรื่องที่สอดคล้องกับนโยบายของสถาบัน คณะและภาควิชา หรือเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ของชาติ

เทคนิคการหาหัวข้อวิจัยจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ก่อนที่ผู้ทำวิจัยจะทำการวิจัย ผู้วิจัยอาจจะยังคิดหัวข้องานวิจัยที่ตนเองต้องการจะทำไม่ออก ผู้วิจัยอาจจะไปศึกษาจากงานวิจัยที่ตนเองสนใจ หรืองานเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง จะช่วยให้สามารถหาหัวข้องานวิจัยได้และจะไม่เกิดทำวิจัยซ้ำกับผู้อื่น

2. เอกสารงานวิจัยที่นิยมใช้ในการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เช่น หนังสือหรือตำราเรียน บทความทางวิชาการ รายงานการวิจัย เป็นต้น ซึ่งเป็นเรื่องที่มีผู้ทำวิจัยไว้แล้วและได้ตีพิมพ์เผยแพร่ออกมา

3. เอกสารงานวิจัยที่นำมาศึกษานี้ไม่จำเป็นจะต้องมีชื่อเรื่องที่ตรงกันกับเรื่องที่คุณทำวิจัยสนใจ แต่จะต้องมีเนื้อหาและผลสรุปเกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่สนใจทำ เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัยต่อไป

4. การศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้ทำวิจัยทำวิจัยซ้ำกับผู้อื่น จะเป็นการทำวิจัยซ้ำซ้อน

5. ช่วยให้ผู้ทำวิจัยได้เห็นปัญหาที่กำลังจะทำวิจัย เพื่อผู้วิจัยจะได้ไม่เสียเวลาทำวิจัย

6. การศึกษาเอกสารอื่นก่อนจะทำให้ผู้วิจัยได้แนวคิด วิธีการ รวมทั้งทฤษฎีต่างๆที่สามารถนำมาใช้ในงานวิจัยของตนเองได้

7. เพื่อจะได้รู้ความคิดเห็นทัศนคติและแนวโน้มในปัจจุบันว่าต้องการงานวิจัยแบบไหน เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมหรือไม่

หลักเกณฑ์การคัดเลือกเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เป็นเรื่องที่คุณผู้วิจัยมีความสนใจ อยากทำ อยากศึกษาค้นคว้าอย่างแท้จริงเพราะ จะทำให้มีแรงจูงใจในการทำงานวิจัย มีความสนใจที่อยากทำให้สำเร็จ

2. เป็นเรื่องที่คุณผู้วิจัยเลือกแล้วคาดว่าจะทำสำเร็จบรรลุเป้าหมายตามเวลากำหนด ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังนี้

2.1 ศักยภาพทางด้านความรู้ ความสามารถ ผู้วิจัยต้องมีความรู้พื้นฐานดีในเรื่องที่จะทำงานวิจัย ควรเลือกทำในสาขาที่ตัวเองถนัด มีความเป็นไปได้สูงที่จะทำได้สำเร็จ

2.2 มีเครื่องมือการวิจัยหรือเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3 มีแหล่งศึกษาค้นคว้ากับเรื่องที่จะทำวิจัยอย่างเพียงพอ

2.4 มีความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.5 มีงบประมาณเพียงพอ

3. เป็นเรื่องที่ผู้ทำงานวิจัย สนใจตลอดจนเสร็จสิ้นกระบวนการศึกษาค้นคว้าอย่างแท้จริง

4. เป็นเรื่องที่สอดคล้องกับนโยบายของสถาบัน คณะและภาควิชา

5. เรื่องที่ทำได้ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานทางทฤษฎีหรืองานวิจัยสนับสนุน

6. เป็นเรื่องที่สามารถนำไปพัฒนาในวิชาชีพของตนเองได้

ข้อผิดพลาดในการเลือกหัวข้อปัญหาการวิจัย

1. รวบรวมข้อมูลก่อนที่จะทำให้คำจำกัดความของหัวข้อปัญหาอย่างชัดเจน เพราะข้อมูลนั้นอาจไม่ครอบคลุมปัญหานั้น ๆ อย่างสมบูรณ์

2. หาข้อมูลที่มีอยู่แล้ว และพยายามคิดปัญหาให้เหมาะสมกับข้อมูล เพราะข้อมูลที่เก็บมาจากแหล่งใด แหล่งหนึ่งอาจไม่มีความสมบูรณ์

3. ข้อปัญหาและความมุ่งหมายของการวิจัยไม่ชัดเจน ทำให้ไม่ทราบแหล่งของการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการสรุปผลหรือข้อยุติต่าง ๆ

4. ทำวิจัยโดยไม่อ่านผลงานวิจัยของบุคคลอื่นที่คล้าย ๆ กัน ทำให้ผู้วิจัยมีความรู้แคบ และอาจเกิดความยุ่งยากในการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้

5. ทำวิจัยโดยไม่มีความรู้พื้นฐานทางทฤษฎี หรือไม่มีทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานทางการวิจัย ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาในการวางแผนงานวิจัย หรือการตั้งสมมติฐานและอื่น ๆ

6. ข้อตกลงเบื้องต้นไม่ชัดเจน ทำให้การวิจัยนั้นไม่กระจ่างชัด และผู้ทำการวิจัยไม่เห็นแนวทางในการทำวิจัยนั้นอย่างทะลุปรุโปร่ง อาจเป็นผลให้การแปลผลการวิจัยผิดพลาดไปจากข้อเท็จจริงได้ การวิจัยที่มีปัญหาครบจักรวาล ไม่จำกัดขอบเขต เป็นสาเหตุให้การทำวิจัยนั้นไม่รู้จบสิ้น เพราะไม่ทราบว่ามีขอบเขตแค่ไหน

การประเมินหัวข้อปัญหาการวิจัย

1. เป็นปัญหาที่ตนเองหวังไว้ และตรงกับความหวังของคนทั่วไปหรือไม่
2. ตนเองสนใจปัญหานั้นอย่างแท้จริงหรือไม่
3. ตนเองมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และพื้นฐานเพียงพอที่จะศึกษาวิจัยเรื่องนั้นได้หรือไม่
4. ตนเองมีเครื่องมือ แบบทดสอบ ห้องทดลอง และอุปกรณ์อื่น ๆ ที่จะใช้ดำเนินการวิจัยเรื่องนั้น ๆ หรือไม่ ถ้าไม่มีตนเองมีความรู้ที่จะสร้างเองได้หรือไม่
5. ตนเองมีเวลาและเงินที่จะทำได้สำเร็จหรือไม่
6. ตนเองจะไปรวบรวมข้อมูลได้หรือไม่ มีข้อมูลให้รวบรวมแค่ไหน
7. ปัญหานั้น ๆ ครอบคลุม และมีความสำคัญถูกต้องตามระเบียบของสถาบันที่ท่านกำลังเรียนหรือทำงานหรือไม่

8. ปัญหาอื่น ๆ ได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง เช่น ประชากรและกลุ่มตัวอย่างมากน้อยเพียงใด ข้อนี้มีความสำคัญไม่น้อย คือ เลือกปัญหานั้นต้องคำนึงถึงความสามารถของอาจารย์ที่ปรึกษา และบุคคลที่ท่านเชิญมาเป็นที่ปรึกษาด้วยว่า มีความถนัด ความรู้ ความสามารถที่จะให้คำปรึกษาได้ดีเพียงใด เขาช่วยท่านได้แค่ไหน ฟังระลึกไว้เสมอว่าใครก็ตามที่ท่านเชิญมา บุคคลนั้นต้องมีความรู้ในกระบวนการทำวิจัยของท่าน และสามารถช่วยท่านได้จริง ๆ

ที่มา :

1. เอกสารประกอบการสอนวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวิจัย.ผศ.ดร.จักรกฤษณ์ สำราญใจ
<http://netra.lpru.ac.th/~phaitoon/RESEARCH/%C7%D4%A8%D1%C2%A1%D2%C3%C8%D6%A1%C9%D2/%A1%D2%C3%E0%C5%D7%CD%A1%BB%D1%AD%CB%D2.html>
2. การเขียนวิทยานิพนธ์. ฉลาด จันทรมบัติ และทองสง่า ผ่องแผ้ว. พิมพ์ครั้งที่ 2. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาสารคาม, 2553.
3. ระเบียบวิธีวิจัย. ผศ.ณรงค์ โพธิ์พฤกษานันท์. พิมพ์ครั้งที่ 5 ฉบับสมบูรณ์: กรุงเทพฯ เอ็กสเปอร์เน็ท, 2551
4. จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 27 มีนาคม 2555 และ 24 เมษายน 2555